

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(14-15 жовтня 2022 р.)**

2 том

ОДЕСА 2022

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 14-15 жовтня 2022 р.). — Т.2. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2022. — 163 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського». Протокол № 4 від 27.10. 2022 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Демидова Віола Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри сольного співу Одеської національної музичної академії імені Антоніни Нежданової.

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції

©Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2022

фортепіано навчання (автореф. дис. канд.пед. наук). Київ. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова.

3. Чжоу Є. (2020). *Проектування фортепіанної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування художньо-емоційного досвіду школярів* (автореф. дис. канд.пед. наук). Одеса, ПНПУ імені К.Д.Ушинського.
4. Олексюк, О. (2006). *Музична педагогіка. Навчальний посібник*. Київ.
5. Падалка, Г. (2008). *Педагогіка мистецтва: Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін*. Київ.

Чжен ШАОВЕЙ

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського».*

Науковий керівник Г. Ніколаї

*доктор педагогічних наук, професор
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського»*

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА ОБІЗНАНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ВОКАЛІСТІВ ЯК ПРОБЛЕМА МУЗИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ

У музичній педагогіці проблема жанрово-стильової обізнаності фахівців стоїть досить гостро, хоча наукове її усвідомлення знаходиться на початковому етапі свого вирішення – етапі поняттєво-термінологічного аналізу. У першу чергу означене стосується поняття обізнаності, яке, незважаючи на стабільне використання в розмовній практиці і теоретичних розвідках, не має чітко визначених параметрів.

Термін «обізнаність» зазвичай використовується у дефініціях таких понять, як енциклопедизм, ерудиція, компетентність, освіченість. Проте точного визначення обізнаності в словниковій літературі практично не існує, хоча є в наявності багато тлумачень похідного від нього прикметника. Так, академічний тлумачний «Словник української мови» (1970-1980) пояснює значення прикметника «обізнаний» таким чином: *знається на чому-небудь, добре ознайомлений з чимось*. У низці синонімів проаналізуємо, у першу чергу, термін «освіченість».

Поняття «освіченість» походить від родового терміну «освіта». На думку Семена Гончаренка освіта людини становить її духовне обличчя, яке «складається під впливом моральних і духовних цінностей, що є надбанням його культурного кола», при чому «головним є не обсяг знань, а поєднання останніх з

особистісними якостями, вміння самостійно розпоряджатися своїми знаннями (Гончаренко, 1997: 241-242). Екстраполяція означеного на трактовку поняття «освіченість» дозволяє стверджувати, що саме вона «створює образ людини, наприклад, у координатах спілкування з іншими, в уявленнях про неї серед колег, кола друзів та ін. (Реброва & Пань Шен, 2018: 92).

Слід також порівняти семантику понять «освіченість» і «грамотність». Науковці часто визначають освіченість через грамотність, що була доведена до необхідного максимуму. Освіченість свідчить про наявність широкого кругозору та здатність прозирати сенс тих чи інших феноменів.

Ми розуміємо освіченість як індивідуально-особистісний результат процесу набуття освіти, що полягає в умінні фахівця вирішувати проблеми в певних сферах діяльності з опорою на досягнення культури. У цьому зв'язку згадаємо поняття «культурна грамотність» та «функціональна грамотність», причому під останньою слід розуміти спосіб соціальної орієнтації особистості, що інтегрує зв'язок освіти з людською діяльністю.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що функціональна грамотність охоплює, у першу чергу, набуття знань і вмінь зі сфери базових кваліфікацій. З іншого боку, слід звернути увагу на формування особистісних якостей, які є необхідними для успішного функціонування в сучасному інформаційному середовищі. Остання позиція напряду характеризує стан освіченості, оскільки саме вона становить фундамент подальшого професійного розвитку особистості. Зауважимо, що саме індивідуальні параметри освіченості майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва відрізняють їх один від одного завдяки своєрідного набору ЗУН та досвіду їх застосування у процесі власної життєдіяльності, що невідворотно «впливає і на професійний формат прояву та самореалізації особистості серед інших суб'єктів професійної взаємодії» (Реброва & Пань Шен, 2018: 93).

Повертаючись до поняття обізнаності нагадаємо, що в січні 2018 року Європейський парламент і Рада Європейського Союзу затвердили «Рамкову програму оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя» (ANNEX, Electronic resource). Серед виокремлених восьми ключових компетентностей остання в оновленій редакції сформульована таким чином: «компетентність культурної обізнаності та самовираження» (Cultural awareness and expression competence). Означена компетентність передбачає знання місцевих, національних, європейських та світових культур, зокрема мов, спадщини, традицій, культурних продуктів. Отже, саме культурна обізнаність потребує від фахівців-вокалістів ґрунтовних знань жанрово-стильової специфіки музики різних країн і здатності їх використовувати у власній виконавсько-педагогічній діяльності.

Зауважимо, що категорія стилю в мистецтві має вельми широке значення. Всезагальність стильових критеріїв пізнання й оцінки музичного мистецтва дозволяє здійснювати моментальну стильову стратифікацію окремих опусів.

Науковці пояснюють означений феномен синкрезисом категорій загального, особливого та одиничного, що й закономірно призводить до «розфокусованості» самого поняття «стиль». Більш визначено стиль розкривається в предикативній формі («стиль кого» або «стиль чого»).

Наголосимо, що стиль в музиці є одночасно категорією двох рівнів – і ноуменального (мисленнєвого), і феноменального (явленнєвого). За результатами аналізу наукової літератури можна систематизувати контексти дефініцій стилю: як системи стійких ознак музичних явищ, як перетин змістових і формальних ознак конкретного музичного твору, як фактор об'єднання або розмежування музичних явищ, як рівновагу інтеграції й диференціації, як багаторівневий та ієрархічний феномен.

Із позицій гегелівської філософії категорії стилю і жанру можна вважати логічними протилежностями, які мають горизонт переходу однієї в іншу. Із позиції діалектики суб'єктивного (стиль) і об'єктивного (жанр), перший спрямований на самоусвідомлення, а другий як об'єктивний феноменом прагне самореалізації в соціумі, тобто здійснення життєвого призначення музики. Саме тому музичні жанри стають класифікаторами цілокшталту музичних творів і форм музикування за їх соціальними функціями.

Стає очевидним, що у підготовці майбутніх фахівців-вокалістів – виконавців і викладачів – обізнаність у жанрово-стильових особливостях музичних творів відіграє важливу роль. Тому в наших подальших розвідках ми будемо поглиблено розглядати питання методологічних можливостей жанрово-стильового підходу.

Література

Available at: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/annex-recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf> Дата доступу 10.12.2021

2. Гончаренко, Семен. (1997). *Український педагогічний словник*. Київ: Либідь.
3. Реброва, О.Є., Пань Шен. (2018). Художня освіченість майбутніх учителів музичного мистецтва в компетентнісній парадигмі. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*, 2(12), 89-98.